

MELISA OKIČIĆ

UPOREDNI PRIKAZ DISTRIBUCIJE MODALNIH GLAGOLA U BRITANSKIM PRAVNIM AKTIMA I PRAVNIM AKTIMA EVROPSKE UNIJE

Sažetak

Engleski jezik koji se koristi u institucijama Evropske unije (EU) potiče iz britanske varijante s obzirom na to da je Ujedinjeno Kraljevstvo (UK) od 1973. do 2020. godine bilo u sastavu EU-a kao punopravna država članica. Kao posljedica takve situacije, institucije EU-a su sve do Brexita (2020) pod svojim standardom engleskog smatrale britansku varijantu, koja je nakon Brexita postala irsko-britanska. Ovdje je važno skrenuti pažnju na upotrebu pridjeva "britanski", jer se može pogrešno zaključiti da se u institucijama EU-a koristi autentični britanski engleski, što nije tačno, naročito kada je riječ o distribuciji modalnog glagola *shall*, koji je još poznat pod nazivom "legal shall". Ovaj rad daje komparativni prikaz distribucije modalnih glagola u britanskim i EU aktima, s fokusom na *shall*, *must* i *may*. Budući da se Bosna i Hercegovina (BiH) nalazi u procesu evropskih integracija, cilj ovog rada jeste da studentima, budućim prevodiocima, kao i svima koji se žele dodatno upoznati s ovim registrom, skrene pažnju na neke vrlo važne osobine kada je riječ o distribuciji modalnih glagola u britanskim pravnim aktima i pravnim aktima Evropske unije.

Ključne riječi: *britanski engleski, pravni akti, Evropska unija, shall*

1. UVOD

Evropska unija (EU) predstavlja zajednicu država koja je nastala poslije Drugog svjetskog rata s ciljem sprečavanja daljeg ratovanja i netrpeljivosti na tlu Evrope (McCormic, 2008). Neovisno o geopolitičkim i društvenim motivima, nastanak EU-a donio je sa sobom jednu vrlo važnu pojavu pod nazivom “višejezičnost” (engl. multilingualism). Višejezičnost je i prije utemeljenja EU-a bila prisutna na teritoriji Evrope (npr. u Švicarskoj), i kao pojam nije predstavljala posebnu novinu. Međutim, višejezičnost EU-a ogleda se u istovremenom funkcioniranju njenih institucija na 24 službene jezika. To znači da svaki građanin EU-a (engl. EU national) ima pravo da se o radu institucija informira i da – ako za tim ima potrebe – s njima komunicira na svom maternjem jeziku (Robertson, 2013, str. 15). U kontekstu zakonodavstva, svi pravni akti EU-a moraju biti dostupni na svim službenim jezicima, zahvaljujući efikasnom funkcioniranju sistema jezičke politike u zakonodavstvu (Okičić, 2013; Okičić, 2015). EU trenutno ima 27 država članica i 24 službena jezika, pri čemu se za potrebe interne i radne komunikacije najčešće koristi engleski jezik. Na engleskom jeziku izrađuje se i prva verzija pravnog akta, koja se naziva “nacrt” (engl. draft). Tek nakon što nacrt postane finalna verzija, počinje paralelna izrada autentičnih verzija teksta na preostala 23 službena jezika (Robinson, 2008).¹

Budući da je Ujedinjeno Kraljevstvo (UK) bilo članica EU-a od 1973. do 2020. godine, te da je riječ o jedinoj teritoriji u Evropi u kojoj je engleski maternji jezik, institucije EU-a su pod svojim standardom oduvijek smatrale varijantu britanskog engleskog. Međutim, doslovno shvaćeno, takva paralela bi – za one manje upućene u ovu oblast – mogla značiti da se u institucijama EU-a koristi autentičan britanski engleski, što nije tačno. U tom smislu važno je podsjetiti na to da ostvarivanjem kontakta između maternjeg (L1) i stranog (L2) jezika, neovisno o tome da li je riječ o formalnom ili neformalnom obliku učenja, u manjoj ili većoj mjeri uvijek dolazi do negativnog i pozitivnog transfera (engl. negative and positive transfer), koji se ostvaruje na relaciji maternji (L1) – strani jezik (L2) (Ellis, 1997; Lightbown i Spada, 2006).

¹ Sve jezičke verzije smatraju se autentičnim jezičkim verzijama, a ne prijevodom (op. a.).

U skladu s tim, važno je skrenuti pažnju na to da je, neposredno prije najave Ujedinjenog Kraljevstva (UK) o napuštanju EU-a (2017), veći broj autora počeo javno propitivati može li engleski jezik ostati jedan od službenih jezika EU-a. U vezi s tim, prvi put se u javnosti počelo govoriti o engleskom jeziku u institucijama EU-a kao o posebnoj varijanti pod nazivom “euro-engleski”² (Modiano, 2017; Jenkins, 2017).

Međutim, uprkos svim iznesenim argumentima, do trenutka pisanja ovog rada (2024) ništa se značajno nije promijenilo. Ukratko, sve do Brexita (2020), institucije EU-a su pod svojim standardom engleskog jezika smatrale britanski engleski, a nakon Brexita standard je preimenovan u “Irish-British”, pod kojim se podrazumijeva irski i britanski engleski.³

Imajući u vidu činjenicu da se pravni akti EU-a prvobitno izrađuju na engleskom jeziku, u ovom radu fokus će biti usmjeren na distribuciju modalnih glagola (*shall*, *may* i *must*) u britanskim pravnim aktima i pravnim aktima Evropske unije. U tom smislu, rad polazi od sljedećih istraživačkih pitanja:

1. Da li je distribucija modalnih glagola u okviru glagolske fraze identična u britanskim aktima i aktima EU-a?
2. Da li postoje odstupanja i na šta takva odstupanja ukazuju?

2. KORPUS I METODOLOGIJA

Korpus ovog rada čini pet zakona Velike Britanije objavljenih 2023. i 2024. godine, preuzetih sa stranice <https://www.legislation.gov.uk/>, i pet pravnih akata institucija Evropske unije, preuzetih sa stranice <https://eur-lex.europa.eu/homepage.html>.

² U upotrebi su i termini “euro-speak” i “euro-jargon” (op. a.).

³ “For reasons of stylistic consistency, the variety of English on which this guide bases its instructions and advice is the shared standard usage of Ireland and the United Kingdom (called ‘Irish/British usage’ or ‘Irish/British English’ in this guide)”, *English Style Guide – A handbook for authors and translators in the European Commission*, 2024, str. 1. Republika Irska je država članica EU-a (op. a.).

Tabela 1. Korpus rada

UK	EU
<i>UK Public Order Act, 2023.</i> <i>UK Finance Act, 2023.</i> <i>UK Victims and Prisoners Act, 2023.</i> <i>UK National Security Act, 2023.</i> <i>UK Media Act, 2023.</i>	<i>Council Decision (EU) 2024/2176 of 8 December 2023 on the position to be taken on behalf of the European Union within the Regional Steering Committee of the Transport Community as regards the introduction of a common set of rules on the reimbursement of expenses incurred by persons from outside the Permanent Secretariat of the Transport Community who are invited to participate in meetings of the Transport Community</i> <i>Directive (EU) 2024/1788 of the European Parliament and of the Council of 13 June 2024 on common rules for the internal markets for renewable gas, natural gas and hydrogen, amending Directive (EU) 2023/1791 and repealing Directive 2009/73/EC (recast) (Text with EEA relevance)</i> <i>Directive (EU) 2024/1760 of the European Parliament and of the Council of 13 June 2024 on corporate sustainability due diligence and amending Directive (EU) 2019/1937 and Regulation (EU) 2023/2859 (Text with EEA relevance)</i> <i>Regulation (EU) 2024/213 of 3 January 2024 entering a name in the register of protected designations of origin and protected geographical indications (Safranbolu Safranı (PDO))</i> <i>Regulation (EU) 2024/868 of the European Parliament and of the Council of 13 March 2024 amending Council Decision 2009/917/JHA as regards its alignment with Union rules on the protection of personal data.</i>

Metoda rada je analitičko-deskriptivna, a analiza je provedena na sljedeći način: u britanskim pravnim aktima, kao i u pravnim aktima Evropske unije u obzir su uzeti glavni i završni dio akta, dok je uvodni dio, odnosno preambula, u kojoj se daje pregled (opis) razloga donošenja pravnog akta, izuzet jer se u ovom dijelu ne pojavljuju pravno obavezujuće odredbe. Sve odredbe analizirane su tako što je najprije identificiran glavni glagol, nakon čega se posmatrala struktura glagolske fraze (prosta ili složena) te vrsta modalnog glagola u slučaju složene glagolske fraze. Sve nazive odredbi koje su spomenute u analitičkom dijelu rada proizvoljno je formulirala autorica, i to na osnovu značenja glavnog glagola u pravnom kontekstu, radi približavanja teme rada široj publici.

Svrha ovog rada nije kritički propitivati niti uspoređivati kvalitet jezika kojim su napisani britanski pravni akti, odnosno pravni akti Evropske unije na engleskom jeziku, već – posebno imajući u vidu činjenicu da se Bosna i Hercegovina (BiH) nalazi u procesu evropskih integracija – skrenuti pažnju stručnoj čitalačkoj publici, naročito budućim prevodiocima, na neke specifičnosti upotrebe modalnih glagola, naročito u kontekstu pravnih akata Evropske unije.

Rad je osmišljen kao mini istraživanje te se u tom smislu kao ograničavajući faktor rada može smatrati veličina korpusa, na osnovu čega se može uputiti preporuka za dalja istraživanja ove tematike uključujući analizu glagolske fraze i distribuciju modalnih glagola u svim vrstama klauza i u svim dijelovima pravog akta.

3. KADA SE KAŽE “PRAVNI ENGLISKI” – NA ŠTA SE TAČNO MISLI?

Govornici kojima engleski nije maternji jezik o izrazu “pravni engleski” obično ne razmišljaju kroz prizmu varijanti engleskog jezika (npr., obično se kaže “pravni engleski” umjesto “britanski pravni engleski”, “američki pravni engleski” itd.). Prvobitna asocijacija najčešće je vezana za engleski jezik kao jezik struke, koji se koristi u oblasti prava (u najširem smislu) i

koji se obično shvata kao složen jezički sistem, naročito za one koji nisu pravnici (Bhatia, 1993; Williams, 2013). Dalje, većina udžbenika za podučavanje iz ove oblasti u svom naslovu obično sadrži samo frazu “Legal English”, shvaćenu u najširem smislu, dok se kroz posebna poglavlja – zavisno od tematike i strukture udžbenika – obrađuju različite vrste pravnih sistema u svijetu (McKay i Charlton, 2005; Haigh, 2004).

Neovisno o njihovoj namjeni, ono što je važno istaći jeste to da se u ovakvim udžbenicima nikada ne izostavlja osvrt na britansku pravnu tradiciju – što je ključno razumjeti u kontekstu teme ovog rada. Sve varijante engleskog jezika koje se danas govore u zemljama u kojima je engleski maternji jezik (engl. English-speaking countries) nastale su iz britanske varijante, koja je najstarija varijanta engleskog jezika u svijetu (stara oko 1.400 godina).⁴ Samim tim, prvi pravni engleski razvio se iz britanske varijante, što znači da su se iz nje razvili i svi ostali pravni registri, pa tako danas postoje: američki pravni engleski, kanadski pravni engleski, australijski pravni engleski itd.

Pored toga, važno je napomenuti da se pravni registar, općenito uzevši, dijeli u dvije grupe: grupu “pravnog jezika” (engl. legal language), pod čime se podrazumijeva bilo koji oblik komunikacije koji se vodi u sferi prava (porota, izvještaji, presude itd.), te “jezik prava” (engl. the language of law), koji se odnosi isključivo na pisanu formu, odnosno na dokumente koji su pravno obavezujući (ugovori, zakoni, sporazumi, testamenti itd.) (Williams, 2013, str. 353).

S druge strane, imajući u vidu da je kroz svoj historijski razvoj engleski postao *lingua franca* međunarodnog poslovanja, obrazovanja i diplomatije, većina zemalja u kojima engleski nije izvorni jezik svoju je tradiciju pismenog prevođenja (daleko prije interneta i ChatGPT-a) razvijala upravo po uzoru na britansku tradiciju upotrebe jezika u pravnom kontekstu.⁵ Ovo je važno razumjeti jer je svaka država članica, prije ulaska u EU, imala svoju

⁴ Za više informacija vidi: <https://www.centreofexcellence.com/history-of-the-english-language/>.

⁵ Uzimajući u obzir pravne razlike u pogledu različitih pravnih uređenja i sistema koje se odražavaju i na planu terminologije (op. a.).

tradiciju prevođenja pravnih akata s maternjeg na engleski jezik, koja se nastavila dalje razvijati u kontekstu eurointegracija i funkcioniranja institucija EU-a.⁶

Prema tome, u kontekstu ovog rada važno je razdvojiti nekoliko pojmova: 1) pravni engleski u zemljama u kojima je engleski maternji jezik, 2) pravni engleski u zemljama u kojima engleski nije maternji jezik i 3) pravni engleski u institucijama EU-a.

4. REFORMA PRAVNOG ENGLESKOG U ZEMLJAMA U KOJIMA JE ENGLESKI IZVORNI JEZIK ZAKONODAVSTVA

Bez obzira na općeprihvaćen stav u literaturi koja se bavi pravnim engleskim, a u kojoj je ovaj registar još od studije Mellinkoffa (1963, str. 11–24) opisan kao “opširan, nejasan, pompozan i dosadan”,⁷ važno je istaći da je riječ o jezičkom sistemu koji nije statičan, već dinamičan i podložan promjenama. O tome ne svjedoče lingvističke studije zasnovane isključivo na teorijskim pretpostavkama, već i stvarni historijski događaji, među kojima se kao najznačajniji ističe reforma pravnog engleskog. Iako se, historijski gledano, sve što se odnosi na nastanak pravnog engleskog vezuje za teritoriju Ujedinjenog Kraljevstva (UK), ideja o reformi ovog jezičkog sistema potekla je iz Sjedinjenih Američkih Država (SAD) krajem sedamdesetih godina 20. stoljeća.

Inicijatori ove reforme bili su građani-aktivisti koji su smatrali da jezik prava ne pripada isključivo zakonodavcu, jer se jezik zakonodavca odnosi na građane. Samim tim, taj jezik mora biti jasan i razumljiv, a ne skup rečenica koje su jasne samo pravnicima. Upravo zbog toga su se krajem sedamdesetih i početkom osamdesetih godina 20. stoljeća počeli održavati brojni protesti, a jedan posebno upečatljiv bio je protest Chrissie Macher,⁸ koja je 1979. godine ispred zgrade parlamenta u Londonu javno uništila

⁶ Za više informacija vidi: Okičić, 2020.

⁷ Usp.: “wordy, unclear, pompous and dull” (Mellinkoff, 1963).

⁸ Jedna od osnivačica pokreta *Plain English Campaign* u Velikoj Britaniji. Za više informacija vidi: <https://www.plainenglish.co.uk/>.

nekoliko stotina pravnih formulara i dokumenata protestujući protiv konfuznog jezika prava.

Prvi pokret reformista pojavljuje se na teritoriji SAD-a pod nazivom *Plain English Movement*, a nedugo zatim i na teritoriji UK-a pod nazivom *Plain English Campaign*.⁹ Ideja se ubrzo širi na Australiju, Kanadu i Novi Zeland. Nastanak ovih pokreta potakao je mnoge autore da podrže ideju o značaju reforme ovog tipa, a istovremeno je označio i početak dugotrajne i vrlo zahtjevne diskusije s vladom (Butt i Castle, 2001). Međutim, dvadesetak godina kasnije, tačnije, početkom devedesetih godina prošlog stoljeća, vlade spomenutih država počinju prihvatati ideju o reformi jezika prava, što postaje vidljivo kroz objavljivanje zvaničnih priručnika za izradu pravnih akata u skladu s "plain language preporukama".¹⁰ U svrhu ilustracije navodimo primjer koji prikazuje formulaciju pravnog teksta prije i poslije reforme.¹¹

ORIGINALNI TEKST (prije reforme)

- (1) The Builder shall at his own expense construct sewer level pave metal kerb flag channel drain light and otherwise make good (including the provision of street name plates in accordance with the requirements of the appropriate District Council and road markings and traffic signs in accordance with the requirements of the Council) the street.

PRERAĐENA VERZIJA (poslije reforme)

- (2) The Builder must construct the street to Council specifications.

⁹ Vidi i: <https://www.plainenglish.co.uk/campaigning/past-campaigns/legal/drafting-in-plain-english.html>.

¹⁰ Naprimjer, priručnik pod nazivom *Drafting Guidance* (2024) za teritoriju Engleske i Velsa ili dokument *Drafting Matters!* (2018) za teritoriju Škotske.

¹¹ Primjer preuzet iz: Butt & Castle, 2001, str. 114.

5. O EFEKTIMA REFORME

Budući da se ovaj rad bavi glagolskom frazom, podsjetit ćemo se na neke ključne osobine glagola u pravnom registru. Ovim registrom, kao specijaliziranim jezičkim sistemom, dominira ograničen broj leksičkih i modalnih glagola, koji se trebaju dosljedno koristiti kako ne bi došlo do višestrukog, a time i eventualno pogrešnog tumačenja odredbe ili bilo kojeg njenog dijela. Kada je riječ o leksičkim glagolima, ova grupa glagola može se uslovno podijeliti na grupu “općih glagola” i grupu “posebnih glagola”. Pod grupom općih glagola podrazumijevaju se glagoli koji se, neovisno o oblasti prava, pojavljuju u svakom pravnom aktu. To su, naprimjer, glagoli koji se nalaze u odredbama kojima se propisuje značenje ključnih termina korištenih u tekstu, naprimjer zakona. Takvi glagoli su: *mean* (bos. značiti) i *have (the meaning)* (bos. ima značenje). Dalje, za propisivanje primjene akta, odredbe ili bilo kojeg njenog dijela koriste se isključivo glagoli: *apply* (bos. primjenjivati) i *apply to* (bos. primjenjivati na), dok se za izmjene i dopune koriste isključivo: *insert* (bos. dodati), *amend* (bos. dopuniti) i *delete* (bos. brisati).¹²

Ukoliko je, s druge strane, riječ o nekoj posebnoj oblasti prava, dosljedno se – bez upotrebe bilo kakvih drugih glagola sa sličnim značenjem – koriste glagoli koji opisuju određeni registar. Naprimjer, u slučaju krivičnog prava koriste se glagoli poput: *adjourn*, a ne *postpone* (bos. odgoditi), *appeal (against)*, a ne *complain* (bos. uložiti žalbu), *commit*, a ne *do* (bos. počiniti (krivično djelo)).¹³

Pored leksičkih glagola, pravni engleski je apsolutno nezamisliv bez modalnih glagola koji, kako je dobro poznato u literaturi, izražavaju deontičku modalnost.

Deriving from the Greek word ‘binding’ this kind of modality is primarily concerned with imposing an obligation or prohibition, or with granting permission or authorization. Deontic modality comes within what is sometimes

¹² U kontekstu pravnog jezika, ovi glagoli imaju sljedeća značenja: *insert* (bos. dodaje se), *amend* (bos. mijenja se (kao što slijedi)), *delete* (bos. briše se).

¹³ Ovi podaci su preuzeti iz istraživanja autorice rada o jeziku britanskih propisa iz neobjavljene doktorske disertacije (2013).

called root modality (Coates 1983) because it is considered by some linguists as constituting the ‘root’ meaning of the modal auxiliaries, with epistemic modality subsequently deriving from deontic modality. Prescriptive legal texts clearly come within the scope of deontic modality. (Williams 2007: 83)

Dakle, riječ je o modalnim glagolima kojima se propisuju obaveze, zabrane, ali i diskreciona prava (engl. discretionary right). To su glagoli: *shall*, *must*, *have to*, *may*, *can*, *should* i *ought to*.¹⁴

Od svih spomenutih modalnih glagola u pravnom engleskom, historijski gledano, najpoznatiji je *shall*, koji je poznat i kao “legal shall”. Ovaj modalni glagol potiče iz britanske pravne tradicije, gdje se koristio više od šest stoljeća (Butt i Castle, 2001).

Tokom veoma dugog perioda svoje upotrebe ovaj glagol počeo se koristiti vrlo često, tako da, kako primjećuju neki autori početkom devedesetih godina prošlog stoljeća, posebno Kimble (1991) i Asprey (1992), više nije bilo jasno da li određena odredba predstavlja striktnu obavezu ili zabranu, ili je riječ samo o deklarativnoj pravnoj činjenici.

U tom smislu, spomenuti autori su među prvima koji pokreću inicijativu za ukidanje modalnog glagola *shall* u pravnom engleskom. Iako je prijedlog za ukidanje ovog modalnog glagola došao s teritorije SAD-a, najprije je prihvaćen u Australiji (2000), zatim u Ujedinjenom Kraljevstvu (2008), Novom Zelandu (2009), a tek 2011. godine u SAD-u (Williams, 2011, str. 145). Ovaj novi standard izrade teksta pravnih akata bez upotrebe “legal shall” u literaturi je danas poznat kao “shall-free” standard (Cooper, 2011) i prihvaćen je u svim zemljama u kojima je engleski maternji i izvorni jezik zakonodavstva.

6. UKRATKO O PRAVNOM ENGLESKOM U EVROPSKOJ UNIJI

Kada je riječ o pravnom engleskom u okviru institucija EU-a, moramo podsjetiti na činjenicu da EU nije država, već zajednica država, ali da ima tzv. “nacionalno” (engl. supranational) pravo nad državama članicama,

¹⁴ Za više informacija vidi: Chrisman, 2015. Podsjećamo na to da ćemo se u ovom radu baviti analizom modalnih glagola *shall*, *may* i *must* (op. a.).

koje ih obavezuje da provode određene mjere i aktivnosti (McCormick, 2008). U tom smislu, tekst akata EU-a mora biti jasan i razumljiv svim državama članicama, a to je vrlo zahtjevan zadatak.

Kao što je ranije spomenuto, prva verzija izrađuje se na engleskom jeziku i postaje osnova za diskusije i usaglašavanja. Budući da o toj verziji pravnog akta, najvećim dijelom, diskutuju predstavnici država članica u kojima engleski nije maternji jezik, upotreba pravnog engleskog u ovom kontekstu nije autentična verzija britanskog pravnog jezika. Svaka država članica, ili ona koja to želi postati, ima bar nekoliko pravnih pojmova u svom sistemu koji ne postoje u britanskom pravu. Zbog svega navedenog, izrada teksta pravnog akta – uključujući i prvu verziju na engleskom jeziku – standardizirana je mehanizmom jezičke politike, upotrebom terminoloških baza (npr. IATE), kao i nizom priručnika za izradu pravnih tekstova, među kojima je jedan od najpoznatijih *English Style Guide – A Handbook for Authors and Translators in the European Commission* (2024) (u daljem tekstu: ESG).

Kad je riječ o modalnim glagolima, u spomenutom priručniku (str. 64) predlaže se drugačija distribucija modalnog glagola *shall* nego što je to slučaj s britanskom praksom. Upotreba ovog modalnog glagola preporučuje se u odredbama kojima se propisuju striktne obaveze i zabrane, te u odredbama kojima se propisuju pravne radnje ili činjenice koje se odnose na neki bliži ili dalji budući period, koji može biti određen okolnostima ili konkretnim vremenskim okvirom (npr. *shall enter into force, shall not extend, shall apply*).

To impose an obligation or a requirement, EU legislation uses shall. To impose a prohibition, EU legislation uses shall not. However, where a provision applies to the future or is contingent on a future event, the verb used is shall. (ESG, 2024, str. 65)

Pored spomenutog, važno je istaći da se modalni glagol *shall* u aktima EU-a nikada ne koristi u uvodnom dijelu (preambuli). Ovaj modalni glagol shvata se kao pravno obavezujuća riječ i koristi se u glavnom i završnom dijelu pravnog akta. Učestala upotreba modalnog glagola *shall* dobro je poznata u literaturi koja se bavi ovom terminologijom, i to pod nazivom

“shall-resistant” standard (Cooper, 2011). S druge strane, modalni glagol *may* koristi se za propisivanje diskrecionog ovlaštenja, u značenju “može”, dok se, u slučaju propisivanja diskrecionog ovlaštenja u značenju “ne mora”, za razliku od britanskih pravnih akata, koristi modalni glagol *need not*.

To give permission to do something, EU legislation uses *may*: This additive may be used (...) This is equivalent to saying use of this additive is permitted. To give permission not to do something, EU legislation uses *need not*: This test need not be performed in the following cases. (ESG, 2024, str. 65).

I na kraju, sadašnje prosto vrijeme (engl. Present Simple Tense) ograničava se na upotrebu u: a) odredbama kojima se definiraju ključni termini koji se koriste u tekstu, b) odredbama kojima se propisuju pravne radnje ili činjenice koje stupaju na snagu samom odredbom (u kojima se pojavljuje prilog *hereby* – bos. *ovim se*), i c) odredbe kojima se propisuju izmjene i dopune, kao što se navodi u priručniku:

EU legislation uses the simple present for definitions and where the provision constitutes direct implementation (possibly adding ‘hereby’, as in the examples below):

For the purpose of this Regulation, ‘abnormal loads’ means (...) [definition]

A committee (...) is (hereby) established.

Article 3 of Regulation (...) is (hereby) amended as follows: This Regulation applies to aid granted to enterprises in the fisheries sector.

Amendments: replacement, deletion, addition, insertion. Note the following formulations used when drafting or translating amending legislation:

Article 1 of [Act No (...)] is replaced by the following:

Article 1 of [Act No (...)] is deleted.

Since these are examples of declarative provisions (see 10.31 above), the preferred style is to use the present tense rather than ‘shall’. (ESG, 2024, str. 65)

7. REZULTATI

7.1. Distribucija modalnih glagola u britanskim aktima

U skladu s prethodno navedenim, u nastavku ćemo se osvrnuti na nalaze analize korpusa u vezi s distribucijom modalnih glagola *shall*, *must* i *may* u britanskim pravnim aktima. Kao što su pokazali nalazi analize, kao najfrekventniji modalni glagoli koji se pojavljuje na nivou glavne klauze su modalni glagoli *must* i *may*. Modalni glagol *shall* nije zabilježen u primjerima koji sačinjavaju korpus ovog rada, ni u glavnim, ni u zavisnim klauzama. Nalazi analize potvrđuju primjenu “shall-resistant” standarda u jeziku britanskih pravnih akata koji se, u kontekstu analize ovog rada, može opisati na sljedeći način:

- a) Modalni glagol *shall*, odnosno *shall not*, zamjenjuje se modalnim glagolom *must*, odnosno *must not*, u odredbama kojima se propisuje striktna obaveza ili striktna zabrana;
- b) Modalni glagol *shall*, odnosno *shall not*, zamjenjuje se modalnim glagolom *may*, odnosno *may not*, u odredbama kojima se propisuje diskreciono ovlaštenje institucija ili pojedinaca (u značenju: “može” i značenju “ne mora”).
- c) Modalni glagol *shall* u potpunosti se izostavlja iz upotrebe i zamjenjuje oblikom glagola u sadašnjem prostom vremenu (engl. Present Simple Tense):
 - u odredbama kojima se propisuje primjena pravnog akta ili bilo kojeg njegovog dijela;
 - u odredbama kojima se utvrđuju izmjene i dopune teksta;
 - u odredbama koje se odnose na stupanje na snagu ili prestanak važenja pravnog akta ili bilo kojeg njegovog dijela;
 - u odredbama u kojima se definiraju ključni pojmovi korišteni u tekstu pravnog akta.

Detaljan prikaz primjene *shall-free* standarda, uz primjere iz korpusa korištenog u ovoj analizi, navodimo u sljedećoj tabeli.¹⁵

¹⁵ “OPC policy is to minimise the use of the legislative ‘shall’. There are various alternatives to ‘shall’ which can be used, depending on context – ‘must’ in the context of obligations (although ‘is to be’

Tabela 2. Ilustracija zamjene modalnog glagola *shall* u britanskim pravnim aktima

Vrsta odredbe ¹⁶	Prije reforme	Poslije reforme	Vrsta zamjene	Primjer
<i>primjena (odredbe, akta ili bilo kojeg njegovog dijela) u značenju "se primjenjuje" ili "se ne primjenjuje"</i>	shall apply shall not apply	apply do/does not apply	shall > Present Simple Tense	(1) Subsection (8) applies whether or not the person is in the United Kingdom. (Media Act, 2024, str. 163) (2) Section 127 of the Magistrates' Courts Act 1980 does not apply to a complaint under this section. (Public Order Act, 2023, str. 32)
<i>stupanje na snagu</i>	shall have effect	have/has effect	shall > Present Simple Tense	(3) The amendment made by subsection (1) has effect for accounting periods beginning on or after 1 January 2023. (Finance Act 2023, str. 1)
<i>stavljanje van snage</i>	shall cease to have effect	cease to have effect	shall > Present Simple Tense	(4) Where a court makes a serious disruption prevention order in respect of a person and the person is already subject to such an order, the earlier order ceases to have effect. (Public Order Act 2023, str. 29)

and 'it is the duty of' may also be appropriate alternatives in certain contexts); 'there is to be' in the context of the establishment of new statutory bodies etc.; use of the present tense in provisions about application, effect, extent or commencement; 'is amended as follows' in provisions introducing a series of amendments; 'is repealed' in the context of free-standing repeals; 'is to be' in the context of provisions relating to statutory instruments)." Za više informacija vidi: https://assets.publishing.service.gov.uk/media/5a756321ed915d6faf2b2963/OTS_definitions_paper_updated_Feb17.pdf.

¹⁶ Odredbe su proizvoljno klasificirane prema značenju glavnog glagola, radi lakšeg razumijevanja tematike čitalačkoj publici koja nije upoznata s formalnom klasifikacijom odredbi u pravnom kontekstu. Za više informacija vidi: *Pravila i postupci za izradu zakona i drugih propisa Federacije Bosne i Hercegovine* (2022).

<i>izmjene i dopune</i>	shall insert, shall omit, shall substitute, shall delete i shall be amended	insert, omit, substitute, delete i is amended	shall > Present Simple Tense	(5) In Chapter 6A of Part 3 (trade profits: R&D expenditure credits), in section 104M (amount of R&D expenditure credit), in subsection (3), for “13%” substitute “20%”. (Finance Act, 2023, str. 3) (6) The Children Act 1989 is amended in accordance with subsections (2) to (7). (Victims and Prisoners Act, 2023, str. 17).
<i>definiranje termina</i>	shall mean	mean	shall > Present Simple Tense	(7) A “UK person” means – (8) (a) a United Kingdom national; (b) an individual who lives in the United Kingdom; (c) a body incorporated under the law of a part of the United Kingdom; (d) an unincorporated association Formed under the law of a part of the United Kingdom. (National Security Act, 2023, str. 3)
<i>striktna obaveza</i>	shall + glavni glagol	must + glavni glagol	shall > must	(9) In carrying out a review under this section OF-COM must consider – (a) the costs to public service broadcasters of fulfilling the public service remit for television in the United Kingdom; (b) the sources of income available to them for meeting those costs. (Media Act, 2024, str. 4)

				(10) On making a serious disruption prevention order the court must in ordinary language explain to P the effects of the order. (Public Order Act, 2023, str. 26)
<i>striktna zabrana</i>	shall not + glavni glagol	must not + glavni glagol	shall not > must not	(11) The court must not remand a person for a period exceeding eight clear days except that – (a) if the court remands the person on bail, it may remand the person for a longer period if the person and the other party consent, and (b) if the court adjourns a case under section 19(9) (remand for medical examination and report) the court may remand the person for the period of adjournment. (Public Order Act 2023, str. 37) (12) The period stated in an account monitoring order must not exceed the period of 90 days beginning with the day on which the order is made. (National Security Act 2023, str. 104)

<i>diskreciono ovlaštenje¹⁷ (službena osoba i/ili institucija) u značenju “može”</i>	shall + glavni glagol	may + glavni glagol	legal shall > may	(13) The court may make a serious disruption prevention order in re- spect of P only if it is made in addition to – (a) a sentence imposed in respect of the current offence, or (b) an order discharg- ing P conditionally. (Public Order Act, 2023, str. 23)
<i>diskreciono ovlaštenje (službena osoba ili institucija) u značenju “ne mora”</i>	shall not + glavni glagol	may not + glavni glagol	legal shall > may not	(14) OFCOM may not give a confirmation decision or a penalty notice to a parent entity (“P”) if – (a) P meets the condi- tion in section 1162(2) (a) of the Companies Act 2006 in relation to E, and Media Act 2024 (c. 15) 171 Schedule 11–Schedule to be in- serted as Schedule 16B to the 2003 Act (b) P makes representations to OFCOM, in pursu- ance of paragraph 2(7) or sub-paragraph (4), that satisfy OFCOM that P does not meet any condition in sec- tion 1162(2)(b), (c) or (d) or (4) of that Act in relation to E. (Media Act, 2024, str. 172)

¹⁷ “*shall* imposes a duty or an obligation, *may* confers a discretionary power. Thus *shall* is mandatory while *may* is discretionary (...) But there have been situations where the words have been misused by Parliamentary Counsel. There are cases where the courts have construed *shall* to mean *may* and *may* to mean *shall*. Sometimes the court’s departure from the usual meaning or usage of the words has been convincingly explained. At other times the departure has been extremely difficult to understand” (Crabbe, 1993, str. 76).

				(15) An officer may not make an order under this paragraph unless the officer – (a) is satisfied as mentioned in paragraph 2(2) or paragraph 9(2) or (3) (as the case may be), and (b) has reasonable grounds for believing that the case is one of great emergency and that immediate action is necessary. (National Security Act, 2023, str. 82)
--	--	--	--	---

7.2. Distribucija modalnih glagola u aktima Evropske unije

Kada je riječ o pravnim aktima Evropske unije i distribuciji modalnih glagola, na osnovu analize primjera koji sačinjavaju korpus ovog rada može se uočiti izuzetno frekventna upotreba modalnog glagola *shall*, koji se, prema nalazima analize, pojavljuje u sljedećim vrstama pravnih odredbi:

- a) propisivanje striktne obaveze,
- b) propisivanje striktne zabrane,
- c) primjena pravnog akta ili bilo kojeg njegovog dijela,
- d) prestanak primjene pravnog akta ili bilo kojeg njegovog dijela,
- e) stupanje na snagu akta ili bilo kojeg njegovog dijela.

Kao drugi po stepenu frekventnosti pojavljuje se modalni glagol *may*, koji se koristi u odredbama kojima se propisuje diskreciono ovlaštenje (u značenju “može”), dok se odričnim oblikom *may not* propisuje diskreciono ovlaštenje u značenju “ne mora”.

U pogledu upotrebe sadašnjeg prostog vremena (engl. Present Simple Tense), na osnovu analize korpusa može se zapaziti veoma frekventna upotreba ovog glagolskog vremena u:

- a) odredbama kojima se definiraju ključni termini koji se koriste u tekstu pravnog akta, i
- b) odredbama kojima se propisuju izmjene i dopune teksta pravnog akta.

Prikaz distribucije najzastupljenijih modalnih glagola u pravnim aktima EU-a, zajedno s ilustrativnim primjerima, naveden je u tabeli koja slijedi.

Tabela 3. *Ilustracija distribucije modalnih glagola u pravnim aktima EU-a*

Vrsta odredbe	Struktura glagolske sintagme	Primjer
<i>striktna obaveza</i>	shall + glagol	(1) The Permanent Secretariat shall retain, for a period of five years, the records, documents and evidence related to reimbursements under these rules, including documents related to exceptional treatment. (Council Decision (EU), 2024/2176, str. 6) (2) The Commission shall continuously assess and monitor the impact resulting from any measures adopted under this Article and publish on a regular basis the results of such assessments. (Directive (EU), 2024/1788, str. 33) (3) Member States shall determine the items to be entered into the Customs Information System relating to each of the categories referred to in Article 3(1), to the extent that this is necessary to achieve the purpose of that system. (REGULATION (EU), 2024/868, str. 4)
<i>striktna zabrana</i>	shall not + glagol	(4) Member States shall not discriminate between those undertakings as regards their rights or obligations. (Directive (EU) 2024/1788, str. 33) (5) This Article shall not create additional obligations towards the authorities referred to in paragraph 1 of this Article for entities falling within the scope of Directive 2014/65/EU. (Directive (EU), 2024/1788, str. 91)

<i>primjena pravnog akta ili bilo kojeg njegovog dijela</i>	shall apply shall exceed	(6) The obligations laid down in paragraph 2 shall apply regardless of whether low-carbon fuels are produced within the Union or are imported. (Directive (EU), 2024/1788, str. 36) (7) The authorisation procedures for the activities referred to in paragraph 1 shall not exceed two years, including all relevant procedures of competent authorities. (Directive (EU), 2024/1788, str. 35)
<i>prestanak primjene pravnog akta ili bilo kojeg dijela pravnog akta</i>	shall not apply or shall cease to apply	(8) Paragraph 1 shall not apply to ancillary services and temporary storage that are related to LNG facilities and are necessary for the re-gasification process and subsequent delivery to the transmission system. (Directive (EU), 2024/1788, str. 51)
<i>stupanje na snagu akta ili bio kojeg njegovog dijela</i>	shall enter into force	(9) This Regulation shall enter into force on the twentieth day following that of its publication in the Official Journal of the European Union. (Regulation (EU), 2024/213, str. 1)
<i>izmjene i dopune</i>	amend, insert, omit, delete	(10) Decision 2009/917/JHA is amended as follows: (1) in Article 1, paragraph 2 is replaced by the following: ‘2. The purpose of the Customs Information System, in accordance with this Decision, shall be to assist the competent authorities of the Member States with the prevention, investigation, detection or prosecution of criminal offences under national laws, by making information available more rapidly, thereby increasing the effectiveness of the cooperation and control procedures of the customs administrations of the Member States.’ (Regulation (EU), 2024/868, str. 3)

		(11) Article 14 is replaced by the following: 'Article 14 Personal data entered into the Customs Information System shall be kept only for the time necessary to achieve the purpose stated in Article 1(2) and may not be retained for more than five years. However, exceptionally, those data may be retained for an additional period of up to two years, where and insofar as a strict need to do so in order to achieve that purpose is established in an individual case.' (Regulation (EU), 2024/868, str. 4)
<i>definiranje termina</i>	mean	(12) "National supervisory authority" means a supervisory authority as defined in Article 3, point (15), of Directive (EU) 2016/680. (Regulation (EU), 2024/868, str. 3) (13) 'natural gas' means gas that primarily consists of methane, including biomethane, or other types of gas, that can technically and safely be injected into, and transported through, the natural gas system (Directive (EU), 2024/1788, str. 25)
<i>diskreciono ovlaštenje ("može")</i>	may	(14) Member States may also provide support to stakeholders for the purpose of facilitating the exercise of rights laid down in this Directive. (Directive (EU), 2024/1760, str. 42) (15) The Commission may complement Member State support measures, building on existing Union action to support due diligence in the Union and in third countries, and may devise new measures, including facilitation of industry or multi-stakeholder initiatives to help companies fulfil their obligations. (Directive (EU), 2024/1760, str. 42)
<i>diskreciono ovlaštenje ("ne mora")</i>	need not	Nije zabilježen u korpusu

7. DISKUSIJA

Na osnovu svega što je rečeno u prethodnom dijelu rada, te u skladu s prvobitno definiranim istraživačkim pitanjima, možemo zaključiti da rezultati analize ukazuju na sljedeće: distribucija modalnog glagola *shall*, koja je direktna posljedica reforme pravnog engleskog jezika u zemljama u kojima je engleski izvorni jezik zakonodavstva, ni u kojem slučaju nije identična u britanskim pravnim aktima i u pravnim aktima Evropske unije, iako se može govoriti o određenim manjim sličnostima.

S tim u vezi, jedina situacija u kojoj dolazi do potpune podudarnosti između britanskih pravnih akata i pravnih akata Evropske unije odnosi se na “brisanje” modalnog glagola *shall* i njegovu zamjenu s upotrebom glavnog glagola u sadašnjem prostom vremenu (engl. Present Simple Tense) u:

- a) odredbama kojima se definiraju ključni termini korišteni u tekstu zakona (npr. *shall mean* postaje *mean(s)*), i
- b) odredbama kojima se propisuju izmjene i dopune zakonskog teksta (npr. *shall be amended/inserted/deleted* postaje *is/are amended/inserted/deleted*).

To su jedine dvije vrste odredbi u kojima je došlo do identičnog postupanja s modalnim glagolom *shall* nakon reforme i u britanskim i aktima Evropske unije.

U svim ostalim slučajevima, distribucija modalnog glagola *shall* u ova dva zakonodavna sistema toliko je različita da se, zapravo, može govoriti o dva dijametralno suprotna sistema. Britanski pravni akti danas slijede normu potpunog uklanjanja modalnog glagola *shall* iz jezika pravnih propisa (engl. *shall-free*), dok se ovaj modalni glagol još uvijek pojavljuje kao izrazito zastupljen i frekventan u pravnim aktima Evropske unije (engl. *shall-resistant*).

Ova situacija jasno ukazuje na to da engleski jezik koji se koristi u institucijama Evropske unije nije dosljedno pratio reformu koja se desila u britanskom pravnom registru u posljednjih trideset godina.

8. ZAKLJUČAK

U skladu sa svim što je rečeno u ovom radu, može se zaključiti da danas postoje dva različita standarda u upotrebi modalnog glagola *shall* u jeziku pravnih akata te da reforma jezika prava, koja je izvorno započela u zemljama u kojima je engleski izvorni jezik zakonodavstva, nije zaživjela u praksi izrade teksta pravnih akata Evropske unije kada je riječ o modalnom glagolu *shall*.

Drugim riječima, i slikovitije rečeno, čini se da jezik pravnih akata Evropske unije slijedi onaj nekadašnji, odnosno “staromodni” sistem distribucije modalnog glagola *shall* u britanskim aktima, što se može dovesti u vezu sa sljedećim zapažanjima i zaključcima: naime, ako malo bolje promislimo o ovoj situaciji, možemo zaključiti da se britansko zakonodavstvo i zakonodavstvo Evropske unije u mnogo čemu razlikuju, a naročito po tome što izvorni jezik zakonodavstva Evropske unije nije engleski, jer je riječ o višejezičnoj zajednici s 24 službena jezika. Upravo to i objašnjava razloge zbog kojih se modalni glagol *shall* zadržao u pravnim aktima Evropske unije i zašto to nije nikakva slučajnost.

Ovdje je, jednostavno, riječ o različitoj percepciji ovog modalnog glagola. S jedne strane, iz ugla zakonodavca kojem je engleski izvorni jezik, *shall* je zbog svoje prekomjerne upotrebe u jeziku prava ocijenjen kao modalni glagol koji je u potpunosti izgubio svoje primarno značenje “obaveze”, odnosno “zabrane”. Međutim, s druge strane, ne smijemo zaboraviti činjenicu da se u većini država članica Evropske unije, od samog osnivanja Unije pa do danas, engleski intenzivno koristio za potrebe prevođenja, pri čemu se modalni glagol *shall* tradicionalno shvatao kao izraz obaveze ili zabrane, koji je, bez ikakvih dvosmislenosti, našao svoje vrlo važno mjesto u prevođenju zakona na engleski jezik. Samim tim, sasvim je logično da je *shall* ostao u upotrebi u kontekstu pravnih akata Evropske unije, gdje se još uvijek shvata kao riječ bez koje je jezik prava nezamisliv.

Drugim riječima, “brisanje” modalnog glagola *shall* iz pravnih akata Evropske unije možda će se jednom i dogoditi, ali čini se da je u ovom

trenutku njegova frekventna upotreba jedna od temeljnih karakteristika pravnog jezika Evropske unije, upravo zato što bi njegovo naglo “brisanje” prouzrokovalo mnoge probleme u shvatanju i tumačenju pravnih odredbi i pojma “obaveze”, odnosno “zabrane”.

Na kraju, smatramo da su nalazi analize u ovom radu podaci koji mogu biti od koristi svakom prevodiocu koji je zainteresiran za oblast pravnog engleskog jezika, te da mogu poslužiti kao osnova za dalju diskusiju o distribuciji modalnog glagola *shall* u kontekstu prevođenja bosanskohercegovačkih zakona na engleski jezik.

LITERATURA

- Asprey, M. M., 1992. "Shall Must Go". *Scribes Journal of Legal Writing*, 3, pp. 61–79.
- Bhatia, K. V., 1994. "Cognitive structuring in legislative provision". *Language and the Law*, pp. 136–155.
- Butt, P., Castle, R., 2001. *Modern Legal Drafting: A Guide to Using Clearer Language*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Centre of Excellence, 2024. *History of the English Language*. [online]. Dostupno na: <https://www.centreofexcellence.com/history-of-the-english-language/> [12. 8. 2024].
- Chrisman, M., 2015. "Deontic modals". *Routledge Encyclopedia of Philosophy, Taylor and Francis*. [online]. Dostupno na: <https://www.rep.routledge.com/articles/thematic/deontic-modals/v-1> [12. 8. 2024].
- Cooper, K. P., 2011. *Is there a case for the abolition of 'shall' from EU legislation?* [online]. Dostupno na: <https://www.rgsl.edu.lv/uploads/research-papers-list/22/1-cooper-final.pdf> [12. 8. 2024].
- Crabe, V. C. R. A. C., 1993. *Legislative Drafting*. London: Cavendish Publishing.
- Ellis, R., 1997. *Second Language Acquisition*. Oxford: Oxford University Press.
- Eur-Lex, 2024. [online]. Dostupno na: <https://eur-lex.europa.eu/homepage.html> [20. 8. 2024].
- European Commission, 2024. *English Style Guide: A handbook for authors and translators in the European Commission*. [online]. Dostupno na: https://commission.europa.eu/system/files/2023-11/styleguide_english_dgt_en.pdf [12. 8. 2024].
- Haigh, R., 2024. *Legal English*. London: Cavendish Publishing Limited.
- Jenkins, J., 2017. "An EFL perspective on English in the post – Brexit EU". *World Englishes*, 36, pp. 343–346.
- Kimble, J., 1993. "The Many Misuses of 'Shall'". *The Scribes Journal of Legal Writing*, 3, pp. 61–64.
- Lightbown, P. M., Spada, N., 2006. *How Languages Are Learned*, (3rd ed.). Oxford: Oxford University.
- McCormick, J., 2008. *Razumjeti Evropsku uniju*. Zagreb: MATE.

- McKay, R. W., Charlton, H. E., 2005. *Legal English: How to Understand and Master the Language of Law*. Pearson Education.
- Mellinkoff, D., 1963. *The Language of the Law*. Boston: Little, Brown & Co.
- Modiano, M., 2017. "English in a post – Brexit European Union". *World Englishes*, 36 (3), pp. 314–315.
- Office of Tax Simplification, 2017. *Definitions in tax legislation and their contribution to complexity*. [online]. Dostupno na: https://assets.publishing.service.gov.uk/media/5a756321ed915d6faf2b2963/OTS_definitions_paper_updated_Feb17.pdf [21. 8. 2024].
- Okičić, M., 2013. "Redovni zakonodavni postupak u višejezičnom okruženju Evropske unije – poređenje sa Bosnom i Hercegovinom". *Sui Generis, Naučno-stručni časopis o evropskim integracijama*, 1, str. 35–48.
- Okičić, M., 2013. *Lingvistička analiza engleskog krivično-pravnog registra*. Doktorska disertacija. Sarajevo: Filozofski fakultet Univerziteta u Sarajevu.
- Okičić, M., 2020. *Do you speak Euro-English? Engleski u zakonodavstvu Evropske unije*. Sarajevo: Dobra knjiga.
- Okičić, M., Nuhodžić, L., Mrković, A., 2015. "O jezičkoj politici u trojezičnom zakonodavstvu BiH kroz prizmu jezika pravnih propisa i prevođenja pravne tečevine EU-a". *Sui Generis, Naučno-stručni časopis o evropskim integracijama*, 2, str. 59–78.
- Parlament Federacije Bosne i Hercegovine, 2022. *Pravila i postupci za izradu zakona i drugih propisa Federacije Bosne i Hercegovine*. [online]. Dostupno na: https://parlamentfbih.gov.ba/dom_naroda/bos/parlament/propisi/usvojeni_p/Pravila%20i%20postupci%20.pdf [19. 8. 2024].
- Parliamentary Council Office of Scotland, 2018. *Drafting Matters!* [online]. Dostupno na: <https://www.gov.scot/binaries/content/documents/govscot/publications/advice-and-guidance/2018/12/drafting-matters/document-s/00543712-pdf/00543712-pdf/govscot%3Adocument/00543712.pdf> [14. 8. 2024].
- Plain English Campaign, 2024. [online]. Dostupno na: <https://www.plainenglish.co.uk/> [12. 8. 2024].
- Robertson, D. C., 2013. "How the European Union Functions in 23 Languages". *Synopsis – A Journal of Professional Communication*. [online]. Dostupno na: <http://hdl.handle.net/11250/2393842> [12. 8. 2024].

- Robinson, W., 2008. *Drafting EU Legislation: A View from the European Commission*. [online]. Dostupno na: <http://www.federalismi.it/federalismi/document/08012008032419.pdf> [21. 8. 2024].
- The Official Home of UK Legislation, 2024. [online]. Dostupno na: www.legislation.gov.uk [25. 8. 2024].
- UK Office of the Parliamentary Council, 2024. *Drafting Guidance*. [online]. Dostupno na: <https://assets.publishing.service.gov.uk/media/660407d091a320001a82b06b/2024.03.19.Drafting-guidance.pdf> [19. 8. 2024].
- Williams, C., 2007. *Tradition and Change in Legal English: verbal constructions in prescriptive texts*. Bern: Peter Lang AG European Academic Publishers.
- Williams, C., 2011. "Legal English and Plain Language: An Update". *ESP Across Culture*, 8, pp. 139–151.
- Williams, C., 2013. "Changes in the verb phrase in legislative language in English". *The Verb Phrase in English: Investigating Recent Verb Change with Corpora*, pp. 353–371.

KORPUS

- Council Decision (EU) 2024/2176 of 8 December 2023 on the position to be taken on behalf of the European Union within the Regional Steering Committee of the Transport Community as regards the introduction of a common set of rules on the reimbursement of expenses incurred by persons from outside the Permanent Secretariat of the Transport Community who are invited to participate in meetings of the Transport Community*. [online]. Dostupno na: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dec/2024/2176/oj> [12. 8. 2024].
- Directive (EU) 2024/1760 of the European Parliament and of the Council of 13 June 2024 on corporate sustainability due diligence and amending Directive (EU) 2019/1937 and Regulation (EU) 2023/2859 (Text with EEA relevance)*. [online]. Dostupno na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32024L1760&qid=1724945242572> [14. 8. 2024].
- Directive (EU) 2024/1788 of the European Parliament and of the Council of 13 June 2024 on common rules for the internal markets for renewable gas, natural gas and hydrogen, amending Directive (EU) 2023/1791 and repealing Directive 2009/73/EC (recast) (Text with EEA relevance)*. [online]. Dostupno

na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32024L1788&qid=1724944974943> [14. 8. 2024].

Regulation (EU) 2024/213 of 3 January 2024 entering a name in the register of protected designations of origin and protected geographical indications (Safranbolu Safranı (PDO)). [online]. Dostupno na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32024R0213&qid=1724945109728> [14. 8. 2024].

Regulation (EU) 2024/868 of the European Parliament and of the Council of 13 March 2024 amending Council Decision 2009/917/JHA as regards its alignment with Union rules on the protection of personal data. [online]. Dostupno na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32024R0868&qid=1724945047889> [15. 8. 2024].

UK Finance Act, 2023. [online]. Dostupno na: https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2023/1/pdfs/ukpga_20230001_en.pdf [18. 8. 2024].

UK Media Act, 2023. [online]. Dostupno na: https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2024/15/pdfs/ukpga_20240015_en.pdf [19. 8. 2024].

UK National Security Act, 2023. [online]. Dostupno na: https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2023/32/pdfs/ukpga_20230032_en.pdf [19. 8. 2024].

UK Public Order Act, 2023. [online]. Dostupno na: https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2023/15/pdfs/ukpga_20230015_en.pdf [16. 8. 2024].

UK Victims and Prisoners Act, 2023. [online]. Dostupno na: https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2024/21/pdfs/ukpga_20240021_en.pdf [18. 8. 2024].

A COMPARATIVE OVERVIEW OF THE DISTRIBUTION OF MODAL VERBS IN BRITISH LEGAL ACTS AND LEGAL ACTS OF THE EUROPEAN UNION

Abstract

The English language used in the institutions of the European Union (EU) originates from the British variety, given that the United Kingdom (UK) was a full member of the EU from 1973 until 2020. As a result of this historical context, EU institutions considered the British variety their standard form of English up until Brexit (2020), after which this standard evolved into an Irish-British variety. It is important to highlight the use of the adjective “British,” as it can lead to the mistaken assumption that authentic British English is used within EU institutions—an assumption that is inaccurate, especially regarding the distribution of the modal verb *shall*, also known as “legal *shall*.” This paper offers a comparative overview of the distribution of modal verbs in British legal acts and EU legal acts, with a focus on *shall*, *must*, and *may*. Since Bosnia and Herzegovina (BiH) is currently undergoing the process of European integration, the aim of this paper is to draw the attention of students—future translators—as well as anyone interested in this register, to certain distinctive features in the distribution of modal verbs in EU and British legal texts.

Keywords: *British English, legal acts, European Union, shall*